

Oulun seudun käpy- koordinaattori

Toimintakertomus 2019

Sisältö

1. Johdanto
2. Toimintasuunnitelma 2019
3. Auditointitoiminta
4. Muut tekniset tehtävät ja tehdyt selvitykset
5. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen hankehaut
6. Toiminnan painopisteet vuodelle 2020

1. Johdanto

Kävelyn ja pyöräilyn edistämässä on lähtökohtaisesti kyse liikkumismuotojen ominaisuuksien tunnistamisesta osana sujuvaa, turvallista ja tasavertaista liikenneympäristöä. Kävellessä ja pyöräillen tapahtuva liikkuminen tapahtuu pääsääntöisesti lihasvoimalla, mikä tarkoittaa sitä, että liikkujat ovat herkkiä ylimääräisille fyysisille ponnisteluille. Jokainen hidastaminen tai pysähdys tuhoaa liikkeellelähdössä aikaansaadun energian. Tämä korostuu erityisesti pyöräilyssä. Pyöräilijän tulee voida keskittyä olemaan vuorovaikutuksessa muun liikenteen kanssa, ja itse ajamisen tulee olla helppoa. Jyrkät kaarteet, esteet, kuopat, reunatuet/kivet, kaivonkannet, urat, kiskot jne. vievät pyöräilijän huomiota pois muun liikenteen seuraamisesta ja voivat aiheuttaa yllättäviä ajolinjan muuttamisia, horjahtamisia tai jopa kaatumisia. Valtaosassa polkupyöristä ei ole iskunvaimennusta. Ajettavan pinnan tulee olla tasainen. Siirtyminen ajoradalta pyörätielle ja toisinpäin ei saa aiheuttaa tärähdyksiä pyöräilijälle. Pyöräilijän ei pidä ylittää rakennettuja epätasaisuuksia, kuten reunakiviä tai luiskattuja reunatukia. Jalankulku- ja pyöräteiden tulee lisäksi jatkua loogisesti eivätkä katkea tai vaihda ajoradan puolelta toiselle.

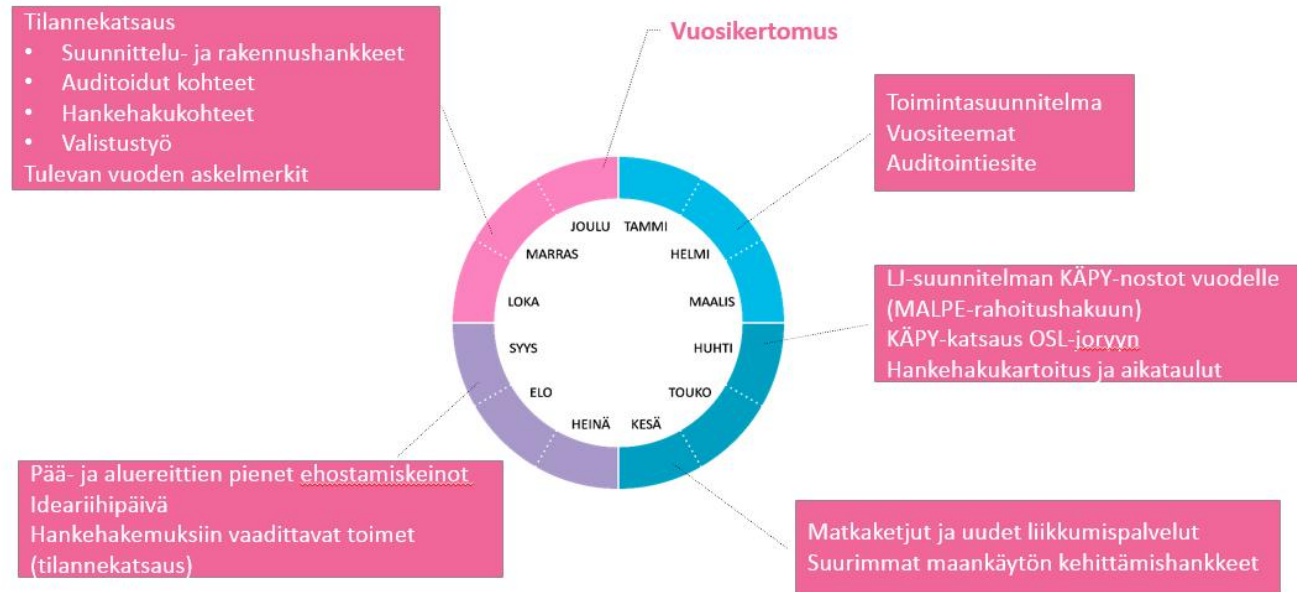
Oulun seudun kävely- ja pyöräilykoordinaattoritoiminnan pääpaino on edistää liikkumismuotoja auditoimalla niitä koskevia suunnitelmaluonnoksia ja kaavoja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä tekemällä niihin perusteltuja parannusesityksiä suoraan suunnittelijoille.

2. Toimintasuunnitelma 2019

Oulun seudun käpy-koordinaattoritoiminta on aloitettu syksyllä 2015, joka sisälsi alkuvuosina pääasiassa pyöräilijöihin vaikuttamista ja heidän valistamista kestävämmän liikkumismuodon puolesta. Oulun kaupungin vetämänä käpy-koordinaattoritoimintaa on harjoitettu muutaman vuoden ajan jo ennen vuotta 2015. Vuodelle 2019 toimintaa organisoitiin uudelleen siten, että käpy-koordinaattorin vastuulla ovat tekniset asiantuntijapalvelut sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämisen auditointipalvelu infra-alan suunnitelmille. Koordinaattorina toimi Sitowise Oy alikonsulttinaan Navico Oy. Toiminnan järjestäytymistä varten laadittiin vuosikellomainen toimintasuunnitelma.

Vuoden 2019 aikana tehtiin lisäksi erillisenä työnä kävelyn ja pyöräilyn edistämisen vaikuttamisprojekti, jossa kartoitettiin tulevaisuuden toimintamalli asenteisiin vaikuttamisessa ja yhteistyön vahvistamisessa. Työ sisälsi kolme sidosryhmäseminaaria ja lukuisia haastatteluja. Työn laati WSP.

Kuva 1. Käpy-koordinaattorityön vuosikello 2019.

3. Auditointitoiminta

Oulun seudun käpy-auditointityön jalkauttamista ja tunnetuksi tekemistä varten laadittiin esite, joka jaettiin sähköpostitse kaikkiin Oulun seudun kuntiin kaavoitus- ja kunnallistekniikapuolen edustajille. Perusajatus auditoinneissa on se, että kaikki käsittelyssä olevat suunnitelmat ja kaavat auditoidaan systemaattisesti niiden nähtävillä oloajan puitteissa. Kaavoissa auditointi kohdistui erikseen OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheisiin. Käpy-auditoinnin tuloksia käsitellään samoin kuin hankkeiden suunnitteluryhmän sisäistä omia keskusteluja eli kiinteänä osana suunnitelman laatimista.

Auditointien keskeisin tehtävä oli lisätä suunnittelijoiden tietoisuutta kävelyn ja pyöräilyn konkreettisista edistämistavoista ja -mahdollisuuksista. Auditoinneissa annetut huomiot ja parannusehdotukset tuottavat asukkaille ja tielläliikkuville laadukkaampaa ympäristöä. Käpy-auditoinnin teettäminen ei tuota lisäkustannuksia ao. hankkeille, vaan se on auditoinnin teettäjälle maksuton palvelu.

Vuoden 2019 aikana Oulun kaupungin alueella auditointiin yhteensä 101 suunnitelmaa, joista 80 oli kaavoja (67 eri kaavaa). OAS-vaiheen kaavoja auditointiin 19 kpl, luonnosvaiheen kaavoja 33 kpl, ehdotusvaiheen kaavoja 20 kpl ja hyväksymisvaiheessa 13 kpl. Kaavoista 13 kpl ehdittiin auditoida myös seuraavassa käsittelyvaiheessa. Viidessä kaavassa oli samanaikaisesti nähtävillä sekä OAS että luonnosvaihe.

Ympäryskunnissa auditointiin yhteensä 21 kaavahanketta ja kolme muuta suunnitelmaa. ELY:n hankkeista auditointiin yksi.

Käpykoordinaattori kävi esittelemässä auditointitoimintaa Oulun seuturakennetiimille, Oulun polkupyöräilijät ry:lle sekä Limingan kunnan kaavoittajille ja kunnallistekniikan suunnittelijoille syksyllä 2019. Esittelykierros jatkuu vuoden 2020 aikana.

Kävely- ja pyöräilyolosuhteiden auditointipalvelu

Oulun seudun kunnille tarkoitettu ilmainen asiantuntija-apu kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi jatkuu. Oulun seudun kävely- ja pyöräilyryhmän teknisestä asiantuntemuksesta ja toiminnan koordinoimista vastaa kävely- ja pyöräilykoordinaattori. Vuodelle 2019 kävely- ja pyöräilykoordinaattorin tehtäviä hoitaa Sitowise Oy yhdessä Navico Oy:n kanssa. Kävely- ja pyöräilykoordinaattorin toimenkuvaan kuuluu mm. vireillä olevien kaavojen ja suunnitelmien auditointi kävelyn ja pyöräilyn näkökulmasta. Suunnittelutyön varhaisessa vaiheessa huomioitua kävely- ja pyöräilyratkaisut parantavat suunnitteluratkaisujen sisältöä ja tuottavat asukkaille ja tielläliikkuville laadukkaampaa rakennettua elinympäristöä. Kävely- ja pyöräilykoordinaattorin voi olla yhteydessä kaikissa katu- ja aluesuunnitelmissa sekä kaavahankkeissa, joihin tarvitaan arviota kävely- ja pyöräilyratkaisujen toteutuksesta.

Kävely- ja pyöräilykoordinaattorin kunnille tarjoama auditointipalvelu:

- Asema- ja yleiskaavat sekä kaavarungot (OAS, luonnos ja ehdotusvaiheet)
- Muut maan- ja tontinkäyttösuunnitelmat
- Liikenne-, katu- ja aluesuunnitelmat
- Vihervalu- ja puistosuunnitelmat

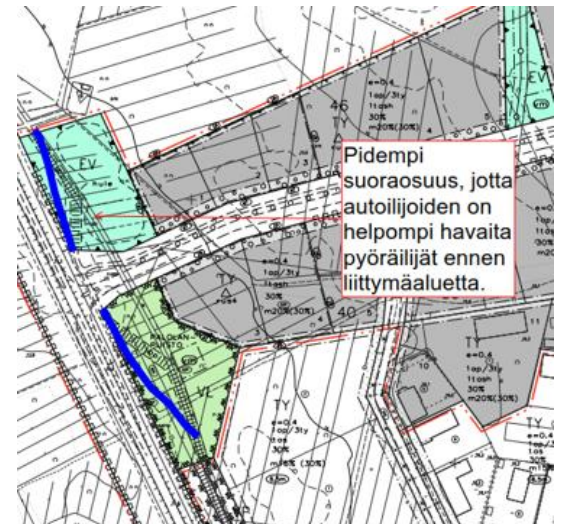
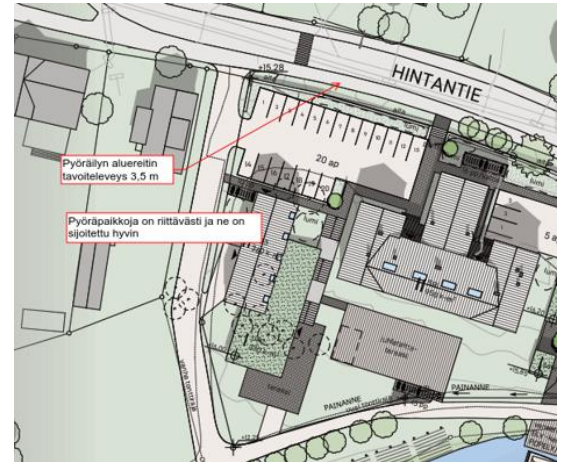
Jani Karjalainen
kävely- ja pyöräilykoordinaattori
040 507 1674
jani.karjalainen@sitowise.com

3. Auditointitoiminta

Käpy-auditoinneissa tyypillisesti esille nousseet huomiot liittyivät:

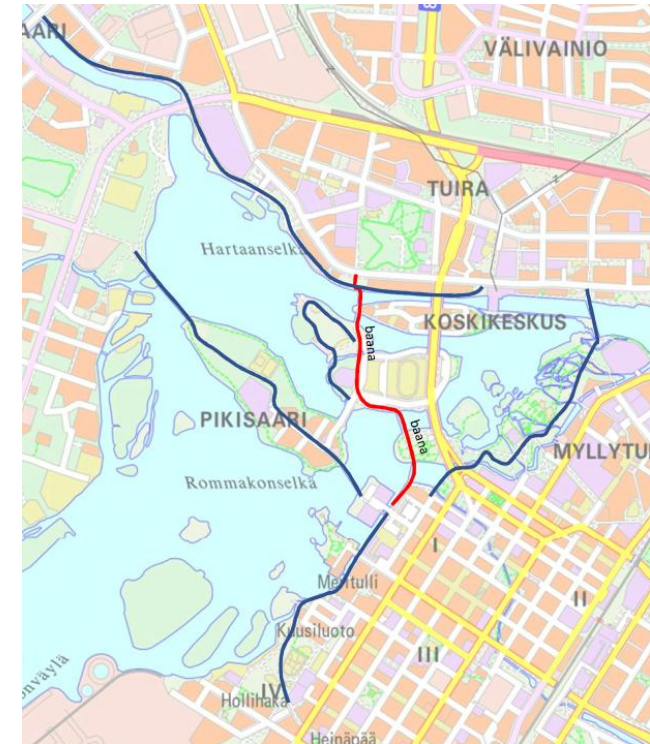
- Jalankulku- ja pyöräväylien yhtenäisyyteen ja jatkuvuuteen sekä kaavoitettavan alueen kytkeytymiseen ympäröivään liikenneverkkoon
- Pyöräpysäköinnin määrään ja laatuun kiinteistöissä (pysäköintinormien vastaisia esityksiä) sekä niiden sijoitteluun suhteessa pyöräväyliin
- Erikoispyörien huomiotta jättämiseen pysäköintipaikkavaatimuksissa
- Pyöräpysäköinnin vaatimustason määrittämiseen tapauksissa, jossa esitetylle toiminnolle ei pysäköintinormeissa ole määritetty vaatimuksia
- Pyöräpysäköintimahdollisuuksiin ja telinetyyppeihin katutilassa
- Reunakivien käyttöön suojateiden ja pyöräilijöiden ylityspaikan yhteydessä
- Pyöräilyn pääreittien ja baanaverkon tavoiteveveysvaatimusten huomiotta jättämiseen
- Pyöräteiden geometriaan ja näkemäetäisyyksiin
- Suojatiemerkitäytyn valintaan (uusi tieliikennelaki huomioiden)
- Kaavojen OAS-vaiheen ohjeistukseen luonnosten laatimisessa huomioitaviksi seikoiksi kestävien kulkumuotojen edistämiseksi (suunnittelijoiden asenteisiin vaikuttaminen etukäteen teroittamalla mm. Oulun kaupungin päättämiä linjauksia, jotka puoltavat kestävien kulkumuotojen edistämistä)

4. Muut tekniset tehtävät

Käpy-koordinaattori suoritti vuoden 2019 aikana auditointien lisäksi seuraavia muita teknisiä asiantuntijatehtäviä:

- Oulun seudun pyöräilyreittien viitoitus suunnitelman tarkistaminen
- Tiemerkitäpäivien esitelmän laatiminen Kempeleen kunnan edustajalle
- MALPE-hankkeiden esivalmistelutyöt (jalankulku- ja pyörätiet)
- Oulun seudun liikenteen teemajoryyn käpy-katsauksen kalvosarjan laatiminen
- Traficom in jalankulku- ja pyöräteiden investointiohjelmahakuun teknisen tuen tarjoaminen
- Keskiviivalla merkittävien pyöräilyn pääreittien valmistelutyöt
- Pyöräilyn pääreittien väistämisvelvollisuuksien merkitsemistarpeiden valmistelutyöt
- Pyöräilijöiden kiinteiden laskentapisteiden alustava suunnitelma
- Oulun seudun pyöräilyn pääreittien (2030) ja brändättyjen pääreittien eroavaisuuksien vertailuselvitys
- Diagonaalisuojateiden käytön edistämisen valmistelutyöt ja esittely LIHA-tiimille
- Kuvauksellisimpien pyörätieosuuksien kartoittaminen esittelyvideota varten (Kapina Oy)
- Käpy-koordinaattoritoiminnan esittely seuturakennetiimille, Oulun polkupyöräilijät ry:lle ja Limingan kunnalle
- Ulkomaalaisten vierailijoiden esittelykierrokset Oulun pyöräilyolosuhteisiin (Hollanti ja Venäjä)
- Koululaisten pyöräilyasiat Oulussa ja Active School Transportation -kokouksiin osallistuminen
- WSP:n järjestämiin pyöräilyseminaareihin osallistuminen (3 kpl) ja niissä alustuksen pitäminen (1 kpl)
- Kaupunkipyörien esittely Jyväskylässä Oulun kaupungin edustajan kanssa
- Viitoitusurakan mallikappaleiden katselmointi
- Pyöräilyaiheisten valokuvien otto Oulun kaupungille

Kuva 2. Maisemallisesti kauniita pyöräteitä Oulussa.

5. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen hankehaut

Käpy-koordinaattori tiedotti ja avusti tarvittaessa Traficomien investointituen hakemisessa pyöräteiden rakentamiseksi. Väylärakentamisen hankeavustusta saivat Oulun seudulla vuonna 2020 aloitettavat rakennuskohteet:

- Oulun Mäntybaana I-vaihe, 345 000 euroa
- Kempeleen Ketolanperän pyöräbaana, 434 000 euroa
- Limingan kyläbaanan jatko Linnukkielle, 345 000 euroa

6. Toiminnan painopisteet vuodelle 2020

- Kaavojen ja suunnitelmien auditoinnit (mahdollisimman varhaisessa vaiheessa)
- Työnaikaisten liikennejärjestelyjen käpy-auditoinnit (ryhmän kanssa valikoidut kohteet)
- Teknisen käpy-tuen "help desk" -palvelu (pienimuotoisesti)
- Hankehakukierroksista ja alan seminaareista tiedottaminen ja niihin liittyvät pienimuotoiset avustustehtävät
- Hyvien käytäntöjen esiintuominen -jalkautuskierros kaikkiin seudun kuntiin ja ELY-keskukseen (infotilaisuuksien järjestäminen ja pitäminen)
- Erillisten pienimuotoisten suunnittelu- ja selvitystehtävien laatiminen (sovitaan aina erikseen)
- Käpy-ryhmän kokousten koollekutsuja:
 - Ydinryhmä: Oulu, Kempele, Liminka, Tyrnävä, Ii, ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Oupo ry
 - Jakelussa mukana lisäksi: Hailuoto, Muhos, Lumijoki
- Oulun seudun pyöräilyn pääreitti -aineistojen ylläpito nettiportaalissa

Kuva: Sanomalehti Kaleva

Oulun seudun kävelyn ja pyöräilyn edistämisen koordinaattoriryhmä

Puheenjohtaja
KäPy-koordinaattorit

Eelis Rankka
Jani Karjalainen
Paula Siuruainen
Pekka Tahkola
Harri Vaarala
Janna Kumpula
Paula Kettunen
Jaakko Raunio
Venzia Rizzi
Soile Purola
Olli Kiviniemi
Timo Takala
Mikko Kari
Ari Korkala
Markku Maikkola

Ryhmän muut jäsenet

Kempeleen kunta
Sitowise Oy
Sitowise Oy
Navico Oy
Oulun kaupunki
Tyrnävän kunta
lin kunta
lin kunta
Limingan kunta
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Oulun polkupyöräilijät ry
Muhoksen kunta
Lumijoen kunta
Hailuodon kunta

Kuva: Sanomalehti Kaleva

Kuva: YLE